

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 85
van **JORIS NACHTERGAELE**
datum: 15 oktober 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Natuurlijke dammen tegen watererosie - Studie en beheersovereenkomsten

Uit het recente rapport van het Departement Omgeving over bodemerosie in Vlaanderen blijkt dat we de afgelopen jaren grote stappen voorwaarts hebben gezet als het gaat om maatregelen in de strijd tegen erosie. Toch stelde de bodemerosie-indicator ook vast dat we sinds 2016 geen significante stappen voorwaarts hebben gezet als het gaat over het verder terugdringen van het aantal hectare aan erosiegevoelige landbouwpercelen.

Deze zomer onderzocht de UGent in samenwerking met het Proefcentrum voor Groenteteelt en het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek de efficiëntie van de aanleg van natuurlijke dammen in de strijd tegen watererosie. Deze dammen kunnen er niet alleen voor zorgen dat vruchtbare grond niet wegvloeit door erosie, maar kunnen daarbij ook de waterkwaliteit in onze beken en rivieren verbeteren. Uit de studie van de UGent bleek dat dammen van kokosbalen de beste resultaten halen als het gaat om het tegenhouden van water- en modderstromen.

Als Vlaams minister van Omgeving is de minister bevoegd voor de vrijwillige maatregelen voor landbouwers met vergoeding via de beheersovereenkomsten gesloten met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). In deze beheersovereenkomsten kunnen landbouwers opteren voor de aanleg en onderhoud van een erosiedam in de strijd tegen erosie, waartegenover dan een vergoeding staat.

1. Hoe analyseert de minister de resultaten van deze studie over natuurlijke dammen tegen watererosie? Wat zijn volgens haar de belangrijke conclusies?
2. Hoeveel natuurlijke dammen zijn er in Vlaanderen momenteel aangelegd om watererosie te voorkomen op landbouwpercelen via de beheersovereenkomsten met de VLM? Met hoeveel financiële steun komt dit overeen?
3. Hoe analyseert de minister de cijfers over natuurlijke dammen via beheersovereenkomsten momenteel? Is er nog ruimte voor verbetering?
4. Kunnen de conclusies van deze studie leiden tot een aanpassing van het erosiebeleid binnen de randvoorwaarden van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)? Kunnen de conclusies van deze studie een deel van de oplossing bieden voor de erosiegevoelige landbouwpercelen?

ANTWOORD

op vraag nr. 85 van 15 oktober 2020

van **JORIS NACHTERGAELE**

1. Voor een goed begrip van erosiebestrijdingsmaatregelen, dient men een onderscheid te maken tussen enerzijds de gevolgen van bodemerosie op het veld, en anderzijds de gevolgen van bodemerosie stroomafwaarts. Op het veld leidt erosie tot een verlies van vruchtbare bodem, zaaigoed, meststoffen en sproeistoffen. Stroomafwaarts leidt bodemerosie tot modder op de wegen, verstopping van rioleringen en grachten, modderstromen in de dorpskernen en aanvoer van nutriënten en sproeistoffen naar waterlopen en natuurgebieden. Om erosie te voorkomen past de landbouwer best brongerichte maatregelen toe, zoals niet-kerende bodembewerking of de inzaai van een groenbedekker. Om problemen stroomafwaarts te vermijden kan de landbouwer een grasbufferstrook of een plantaardige dam aanleggen, die het afstromend water opstuwt en het sediment laat neerslaan.

Voor kleine stroomgebiedjes of op perceelsniveau hebben plantaardige dammen bewezen dat ze modder kunnen bufferen, zodat problemen stroomafwaarts worden voorkomen. Deze studie bevestigt de opgebouwde ervaring en voorgaande studies. Plantaardige dammen hebben bovendien het voordeel dat ze relatief goedkoop zijn, gemakkelijk te plaatsen, weinig ruimte innemen en landschappelijk goed inpasbaar zijn. Daarom ondersteun ik de aanleg van dergelijke dammen. Een landbouwer kan een strobale dam aanleggen via een beheerovereenkomst met de VLM. Via het erosiebesluit kunnen gemeenten verschillende types plantaardige dammen aanleggen. Ook via het VLIF waarvoor mijn collega Hilde Crevits bevoegd is, kan de aanleg van houthakseldammen of wilgentenendammen worden gesubsidieerd.

2. De totale lengte "natuurlijke" dammen onder beheerovereenkomst bedraagt ruim 1,1 km. De aanleg van deze plantaardige dammen moet gecombineerd worden met een grasstrook onder beheerovereenkomst. De totale vergoeding voor het aanleggen van dergelijke dammen in 2020 bedraagt bijna 14.200 EUR.
3. Er zijn samen 26 dergelijke "natuurlijke" dammen opgetrokken door 21 landbouwers. Dat lijkt niet veel, doch lokaal is dergelijke infrastructuur belangrijk om de effecten van watererosie te milderen. De maatregel is in wezen een typisch voorbeeld van een zgn. niet-productieve investering. Het is mijn betrachting deze maatregel verder te zetten als niet-productieve investering binnen het nieuwe GLB na 2020. Dat zou betekenen dat deze beheerovereenkomst op zich ophoudt te bestaan.
De aanleg van plantaardige dammen via beheerovereenkomsten moet gezien worden als één van de beschikbare instrumenten die binnen een gezamenlijke gebiedsgerichte inzet de uitvoering van de erosiebestrijdingsplannen kunnen realiseren. De aanleg van plantaardige dammen wordt eveneens gesubsidieerd via het erosiebesluit en de niet-productieve investeringen van de Vlif-steun. Ook de provincies ondersteunen gemeenten in de aanleg van plantaardige dammen.
4. De randvoorwaarden 'erosiebestrijding' in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) behoren tot de bevoegdheid van collega Hilde Crevits. De resultaten van deze studie zullen worden meegenomen in de evaluatie en eventuele aanpassing van het erosiebeleid. Op vandaag is het mogelijk om plantaardige dammen in te zetten om (deels) te voldoen aan de randvoorwaarden 'erosiebestrijding' van het GLB en dit mits attest van een erosiecoördinator.